

re, litteras dimissorias ante annum elapsam concedere, titulos inamovibiles conferre, etc. Vide *Ferraris*, v° *Vicarius capitularis*, art. 2, et *l'Ami de la Religion*, t. LXX, p. 418.

5° Ante elapsam annum extraneum advocare non possent episcopum qui Ordines subditis diocesanis conferret, nisi defunctus episcopus aut vicarius ejus generalis, ipso adhuc vivente, dimissorias eis dedisset litteras quæ tunc perseverarent. Possent, e contra, permittere ut alienus episcopus Ordines in diœcesi vacante propriis subditis vel aliis rite dimissis conferret, aut quælibet alia pontificalia exerceret.

6° Tenentur vicarii capitulares rationem suæ administrationis reddere, non canonicis a quibus fuerunt constituti, sed episcopo succedenti, ut unanimiter docent canonistæ, innixi expressis verbis concilii Trid., sess. 24, cap. 16 de Reform., in quo etiam statuitur nominandum esse œconomum a vicario capitulari distinctum, qui rerum ecclesiasticarum et proventuum curam gerat et rationem omnium futuro episcopo reddat. Eadem dispositio jam fuerat præscripta in concilio Chalcedonensi, can. 2°.

7° In Gallia, in Belgio, in alisque regionibus nulla nunc annexa sunt episcopatibus bona quæ, sede vacante, administrari debeant, et ideo non nominatur œconomus. Nominari tamen posset pro gerendis redditibus sigilli, vulgo *ce qui revient au secrétariat pour les diverses expéditions*, et quorum ratio reddenda est futuro episcopo. Communiter hæc cura vicariis capitularibus relinquitur.

8° In decreto diei 6 nov. 1813, art. 24, statuitur quod, si quædam bona fuerint annexa curatui (*cure*), titulo vacante, thesaurarius fabricæ reditus percepturus sit et in arcam fabricæ depositurus. Si forte quædam bona ad sedem episcopalem pertinerent, illorum reditus, juxta leges canonicas, futuro episcopo deberentur.

Quæritur an vicarius capitularis ad sedem diœcesis quam administrat nominatus, eo ipso jurisdictionem a capitulo sibi collatam amittat.

R. negative. Nam hæc privatio in jure non exprimitur, et odia restringi convenit.

SECTIO TERTIA. — De parochis.

Parœcia venit a verbo græco *παροικία*, vicinam habitationem significante. Parochia et parochus oriuntur ab altera voce græca *παρέχω* eandem significationem habente.

Qui autem parochiæ gubernandæ committitur, dicitur parochus, et in nonnullis diœcesibus, v. g., in Britannia, appellatur rector.

In Ecclesiæ principio diœceses non erant divisæ: omnes fideles, tum urbis episcopalis, tum locorum vicinorum, ad ecclesiam cathedralem die dominico confluebant: sacra Eucharistia præsentibus distribuebatur, et diaconi eam ad absentes deferebant. Ipse episcopus ecclesiæ cathedrali præsidebat, et senatum presbyterorum, diaconorum aliorumque ministrorum secum habebat. Quando numerus fidelium nimis auctus late diffundebatur, tunc in quibusdam dissitis locis novi fiebant cœtus ex consensu episcopi, qui ad eos regendos singulis diebus dominicis clericos ex sua cathedrali mittebat. Deinde constitutæ sunt parochiæ, primum in vicis et villis, quibus præficiantur sacerdotes ad nutum episcopi revocabiles: serius ortæ sunt parochiæ in ipsis civitatibus etiam episcopalibus, ubi scilicet major erat fidelium numerus quam ut omnes in ecclesia cathedrali coadunarentur.

Priores parochiæ cœperunt existere ante concilium Chalcedonense, in quo earum fit mentio, can. 17; sed tertio sæculo antiquiores non sunt. Posteriores ante annum Christi millesimum non exstitisse probat *Mario Lupi*, prælatus Romanus, Pii VI camerarius, in opere inscripto: *De parochiis ante annum Christi millesimum*. Idem fuse ac solide demonstrat *Nardi*, in opere italiano inscripto: *Dei Parrochi*, 2 vol. in-4°, anni 1829 et 1830 typis mandato *Pesaro*.

Ecclesia enim in qua episcopus suam habebat cathedram vocabatur cathedralis; numero fidelium crescente, aliæ instituebantur particulares ecclesiæ quibus administrandis episcopus præficebat sacerdotes, diaconos aliosque ministros, quos revocabat aut mutabat, juxta suam prudentiam, ut nunc fieri solet in novis diocesisibus Americæ aliarumve regionum.

Primorum beneficiorum fundatores, sibi suisque hæredibus reservarunt jus titulares designandi: tunc obstiterunt ne episcopi eos pro nutu revocarent vel mutarent. Ex altera parte episcopi maxime dolebant quod domini temporales sacerdotes sibi displicentes dimitterent et alios, sæpe mediante pecunia, eis substituerent, quod non fiebat absque simonia. Hinc paulatim contigit ut statuerentur regulæ in depositione alicujus beneficiarii sequendæ. Unde provenit circa duodecimum sæculum beneficiorum, ac proinde parochorum, inamovibilitas. Falsum est igitur parochorum inamovibilitatem esse juris naturalis, ut volebant fratres *Allignol*, aut juris divini. Ejus existentia a jure ecclesiastico duntaxat repetenda est, et idcirco varias subire potest mutationes. S. Cong. Concilii pluries permisit, et recenter episcopo Portuensi, ut instituerentur parochi etiam titulares amovibiles. *Correspondance de Rome du 14 janv. 1852.* Si ergo in præsentî rerum statu apud nos parochi vulgo dicti *desservants* sint amovibiles, nihil est contra primitivam Ecclesiæ constitutionem. Non tamen mutari et multo minus revocari debent absque rationabili causa, quod omnes concedunt; sed prudenti episcoporum iudicio subjiuntur, et inde nata est in multis diocesisibus accurata disciplina quæ secus non exstitisset.

Hinc premens deducitur argumentum contra eos qui volunt parochos esse juris divini. Attamen, etsi cum Facultate Parisiensi, Collatore Andegavensi aliisque non paucis Gallicanis, concederetur parochos jure divino fuisse institutos, non sequeretur eos necessario esse inamovibiles.

Nardi probat ex professo, t. 1, p. 288 et seq., omnino falsum esse parochos jure divino fuisse institutos.

Qui capellis vicarialibus deserviunt, aut aliter determinatos habentes subditos, omnia pastoris munia exercent, quasi ordinariam habent jurisdictionem apud nos, ex consuetudine quæ sic communiter et præsertim ab episcopis intelligitur.

Nunc breviter dicemus in tribus punctis, 1º de parochorum juribus; 2º de eorum obligationibus; 3º de eorum vicariis.

P. I. — *De parochorum juribus.*

1º Quoniam saluti animarum maxime expedit ut a dignis atque idoneis parochis regantur parochiæ, Conc. Trid. statuerat, sess. 24, cap. 18 de Reform., regulas pro vocandis, examinandis et præficiendis iis qui ad tantum officium judicarentur aptiores. Nunc, ut jam notavimus, episcopi tenentur quidem digniores eligere et parochiis præficere; sed cum aliis viis capacitatem, mores atque clericorum suorum aptitudinem cognoscere possint, sunt qui putent episcopum eos ad examen a concilio Tridentino præscriptum vocare non teneri. Plures tamen episcopi hujusmodi examen, et quidem modo perfectiori subeundum, restituerunt.

2º Parochus, quo nomine intelliguntur *deservientes* succursalibus et capellis vicarialibus, semel canonice institutus, ordinariam habet jurisdictionem in populum sibi commissum, et sine nova episcopi approbatione habet jus exercendi omnia munia parochialia, id est, prædicandi, docendi, sacramenta administrandi, officiis parochialibus præsidendi, ea dirigendi, officiales ecclesiæ eligendi, moderandi, etc. Nullus igitur clericus, excepto episcopo et vicario ejus generali, aliquam functionem sacram in ejus ecclesia aut parochia sine ipsius consensu expresso aut rationaliter præsumpto licite potest exercere, nisi ad id specialiter fuerit missus vel approbatus ab episcopo.

At, vi sui tituli, parochus nullam habet fori externi

jurisdictionem proprie dictam. Unde, saltem sub disciplina nunc exstante, non potest excommunicationem aliasve censuras ferre aut ab eis absolvere, quemcumque actum judicialem exercere, pœnas publicas imponere, mandata edicere, etc.; hujusmodi enim actus, ad externum Ecclesiæ regimen spectantes, ad solum episcopum vel ad ejus delegatos pertinent. Item dispensare non potest in legibus ecclesiasticis, nisi ex episcopi concessione expressa aut rationabiliter præsumpta, qualis nunc videtur communiter recepta quoad jejunia in individuis, abstinentiam a carnibus aut cessationem ab operibus servilibus in particularibus circumstantiis. Hæ tamen concessiones potius habendæ sunt, juxta plures, ut interpretaciones quam proprie dictæ dispensationes.

3° E concilio Trid., sess. 21, cap. 4 de Reform., episcopi cogere debent rectores ecclesiarum parochialium vel baptismalium, ut sibi tot adjungant sacerdotes quot ad sacramenta ministranda et cultum divinum celebrandum sufficiant. Hinc concluditur in mente Concilii parochos habere jus sibi eligendi vicarios in numero sufficienti, sed eos assumere teneri ex sacerdotibus ab episcopo approbatis, juxta dispositionem cap. 15 de Reformat., sess. 23. Testatur *Van-Espen*, part. 1, tit. 3, cap. 2, n. 2, morem in Belgio fuisse sue tempore ut parochi suos vicepastores, id est vicarios, sibi assumerent. Apud nos, et nunc etiam in Belgio, mos generalis invaluit ut soli episcopi eligant, approbent et mittant vicarios, tum quia episcopus eos saltem approbare debet, tum quia, seminariis ubique existentibus, juniores presbyteri sunt omnes sub manu episcopi, qui apprime illos novit et securius judicat quis ad hanc vel, illam parochiam, pro majori bono, deputari debeat.

4° Hic a pluribus quæritur an et quomodo episcopus alicui committere possit munia parochialia, in toto vel in parte, in aliqua parochia, etiam invito parochi. Quæstio moveri non potest apud nos relative ad parochos *amovibiles*: cum enim episcopus eos a parochiis suis amovere possit, potest, *a fortiori*, jurisdictionem eorum, juxta

suam prudentiam, limitare. Quoad parochos *titulares*, potest episcopus, imo et vicarius generalis, quædam officia determinata exercere per se vel per delegatos, etiam invito parochi, ex Clement. 1. 3, tit. 7, cap. 2. Hoc intelligitur etiam de iis quæ specialius a jure tribuuntur parochi, uti matrimonio interesse, confessiones annuas excipere, aut etiam de exercitiis extraordinariis, prædicationibus, missionibus, quæ, reluctantante parochi, fieri vult episcopus.

Potest etiam, juxta omnes, jurisdictione contentiosa utendo, coadjutorem ad universa munia dare parochi qui, ex negligentia vel ignorantia, munus suum non implet; Concil. Trid., sess. 21, cap. 6 de Reform. Secluso hoc *devolutionis* casu, plures dixerunt vicarium dari non posse parochi invito: at plerique contendunt episcopum posse, etiam absque judicii forma, constituere, invito parochi, vicarium, qui omnia munia pastoralia impleat; tum quia est supremus totius diœcesis pastor, et per alios facere potest quod per seipsum posset; tum quia id exigere potest Ecclesiæ bonum, quod est summa lex ecclesiastici regiminis. In hoc concordant praxis, apud nos generaliter recepta, et ipsa lex civilis, sic habens: *Dans le cas où un titulaire se trouverait éloigné temporairement de sa paroisse, un ecclésiastique sera nommé pour le remplacer. (Décret du 17 nov. 1811.)* Vide *Coll. Andeg.*; *Hier.*, t. II, p. 382; *Collet, Diction.*, cas *Vicaire*, etc.

5° Cōstat parochos olim habuisse potestatem vicarios a functionibus sacris in sua parochia et erga subditos suspendendi, eis auferendo jurisdictionem quam, ex dictis, delegare censebantur. Nunc autem prohibere possunt, ob graves causas, ne vicarius sacras funciones pergat exercere, donec episcopus, ad quem res statim deferenda est, aliter judicaverit. Interea, si vicarius, non obstante tali prohibitione, actus sacri ministerii exercent, graviter peccat; hoc enim saltem important episcopales provisiones, quæ communiter mandant vicario ut *de consensu parochi* agat: quod si parochus prohiberet ne vicarius sacras exerceret funciones in locis parochi non

subditis vel erga extraneos, vicarius contra hanc prohibitionem agendo non peccaret, nisi scandalum vel aliud malum inde oriretur.

Quoad validitatem vero, judicandum est ex disciplina in loco recepta, sive consuetudine, sive statutis episcopi qui, cum sit solus jure divino totius diocesis proprius pastor, disciplinam sub hoc respectu interpretari, vel etiam, ad majus bonum, moderari potest. Porro apud nos receptum est jurisdictionem vicarii a parochio non pendere, excepto matrimonio: vicarius ergo, in casu supposito, valide confessiones exciperet, etiam tempore Paschatis, sed *nulliter* matrimonio assisteret aut licentiam illud in alia parochia celebrandi, vel communionem paschalem faciendi concederet, donec specialem ad hæc obtinisset ab episcopo delegationem.

6° Quoad præcedentiam, statuit *Ferraris*, verbo *Parochus*, art. 2, num. 57, e variis S. Cong. Rituum decretis, 1° eos debere ordinari, in publicis cœtibus et officiis, secundum ecclesiarum suarum prærogativam: si autem ecclesiæ nulla inter se distinguantur prærogativa, parochi ordinari debent juxta institutionis antiquitatem, sicut episcopi, ut nobis videtur, et communiter servatur; 2° in processionibus parochum loci alios rectores et presbyteros præcedere; 3° in funeralibus inferiorem esse canonicis, sed omnes alios presbyteros, etiam canonicos sine propria cruce et sine consensu capituli incedentes, præcedere: *Ferraris*, n. 66, et S. R. Cong. 20 novemb. 1627; 4° eum ratione officii præcedere quando est inter pares, non autem quando est inter majores; 5° eundem, tanquam caput ecclesiæ parochialis, thurificandum esse ante dominum loci, etc.

7° Quamvis stola sit ex se ornamentum sacerdotale, omnibus sacerdotibus commune in celebratione Missæ et sacramentorum administratione, nec jurisdictionem necessario indicet, est tamen sæpe signum auctoritatis in parochis qui eam deferre consueverunt quotiescumque gradiuntur processionaliter cum clero suo, et, in pluribus ecclesiis, quoties assistunt officio ab alio cele-

brato. Eam vero communiter deferre non possunt extra suam parochiam. Excipiuntur tamen casus sequentes: 1° si parochi civitatis ad publicas processiones convocentur, incedere possunt cum stola, e S. Cong. Rit. 24 jan. 1728. 2° Parochus libere transire potest, cum stola et cruce elevata, per alienas dioceses et parochias, etiam non requisitis earum parochis, ad effectum conducendi processionaliter cadaver proprii parochiani alibi sepeliendum, ut decrevit S. Cong. Episc. et Reg. 24 nov. 1713. Vide *Ferraris*, verbo *Stola*. Parochi alieni nihil exigere possunt ratione transitus per suas parochias.

8° Cum episcopus primarius sit pastor totius diocesis, parochi stolam coram ipso in signum auctoritatis deferre non possunt, nisi eo consentiente. Duo fratres *Nicolaus* et *Renatus Dehors*, parochi Rothomagenses, qui contendebant se habere jus deferendi stolam coram suo archidiacono ecclesias eorum visitante, per sententiam officialitatis hujus diocesis damnati sunt, die 12 decem. 1625. (*Mémoires du clergé*, t. vi, p. 53, et t. vii, p. 628.) Idem dicendum est, jure communi, ubi adest vicarius generalis, vel etiam archipresbyter aut decanus in ipso actu visitationis, quia tunc aliquam in ipsum parochum, nomine episcopi, exercet jurisdictionem.

9° Parochi licentia vel interventus requiritur ad hoc ut regulares cadavera defunctorum in parochia ejus levare possint, nisi ipse requisitus venire omnino recuset, e decisione S. Cong. Rit. diei 18 octob. 1621. Non arbitramur extraneum sacerdotem habere jus, in præsentium statu apud nos, cadaver defuncti in aliena parochia levandi, proprio parochio venire recusante, nisi licentia episcopi fuerit obtenta.

Multa alia olim occurrebant discutienda inter parochos et regulares, quæ nunc apud nos forent sine objecto et omittimus.

10° Si parochus ad aliam parochiam transferatur vel suo titulo renuntiet, suam jurisdictionem et omnia jura sua retinet, non solum usque ad diem quo novam insti-

tionem vel episcopi consensum obtinet, sed ad diem quo, annuente episcopo, parochia egreditur animo eam deserendi. Interea quoslibet actus jurisdictionis valide exercet, atque emolumenta casualia percipit.

P. II. — *De parochorum obligationibus.*

Jam pluribus in locis de parochorum obligationibus aliquid diximus: nunc de obligatione quam habent residendi, orandi, prædicandi et oves cognoscendi acturi sumus.

De obligatione residendi.

1° Parochus tenetur jure divino in sua parochia reside- re; eo ipso enim quod gubernationem spiritualem parochiæ in se suscipit, strictam contrahit obligationem juris naturalis et divini salutem omnium animarum sibi commissarum invigilandi eamque pro posse suo procurandi: hoc autem præstare non potest nisi resideat: ergo, etc. Unde Concil. Trid., sess. 23, cap. 1 de Reform., postquam declaravit residentiam esse præcepto divino episcopis præscriptam, declarat idem dicendum esse « de » curatis inferioribus et aliis quibuscumque qui bene- » ficiam aliquod ecclesiasticum, curam animarum ha- » bens, obtinent. » Ita omnes theologi et canonistæ quoad substantiam obligationis sub peccato mortali; sed notant concilium Trid. noluisse definire tanquam de fide eam esse de jure divino, sive pro episcopis sive pro curatis inferioribus, quia inter patres longa fuit hac de re discussio, ut narrat *Palavic.*, l. 7, cap. 6, et in aliis locis, et plures contendebant eam obligationem esse tantum juris ecclesiastici.

2° Parochus reside- re tenetur quamvis tenuem habeat parochiam, etiamsi tres tantum aut quatuor remanerent incolæ, ut apud *Ferraris*, verbo *Parochus*, art. 2, n. 5 et 6, docent *Garcias*, *Barbosa*, *Reginaldus* aliique cano-

nistæ. Si duas habet parochias, in digniore; si non constet quæ sit dignior, in frequentiori reside- re debet; si una sit extra civitatem, et altera intra civitatem, in posteriori debet esse ipsius residentia, et, in cunctis casibus, prope ecclesiam parochialem, quando fieri potest.

3° Ex decisione S. Cong. Concil. diei 19 decemb. 1718, cogendus est parochus habitare in domo presbyterali, vel, si non sit, in domo propinquiori intra limites parochiæ. Poterit tamen, relicta domo parochiali, in paterna vel cognatorum domo habitare, intra fines parochiæ, modo inde muneri residentiam satisfacere possit. Sic multi apud *Ferraris*, ibid., n. 17, ubi plures id sustinent, etiamsi talis domus sit extra fines parochiæ, dummodo non distet ultra milliare Italicum, id est, circiter tertiam partem unius e leucis nostris.

4° Residere autem, est ecclesiæ per seipsum deservire; unde in Decretal. l. 3, tit. 5, cap. 30, sic statuitur: « Qui vero parochialem habet ecclesiam, non per vica- » rium, sed per seipsum illi deserviat, in ordine quem » ipsius ecclesiæ cura requirit. » Potest tamen, pro meliore animarum cura et officiorum parochialium executione, unum aut plures habere vicarios quibus munera magis ardua committat, ut ire de nocte ad infirmos, divina officia in ecclesiis filiabus peragere, multas confessiones audire, etc.; sed ipse interea, legitimo cessante impedimento, alia et principaliora parochialia munia præstare, et quoties a parochianis nominatim vocatur, statim ire debet.

5° Attamen absentia parochi quandoque licita esse potest; sed, ex loco citato Concil. Trid., quatuor præsertim attendenda sunt; scilicet, duratio conveniens, licentia scripto data, causa legitima et vicarii idonei substitutio.

6° Duratio variatur pro majori vel minori gravitate causarum, ut patet, sed bimestre excedere non debet, nisi ex causa judicio episcopi gravissima. Sic S. Cong. Concilii censuit 14 septemb. 1630, et, die 15 octobris

1644, declaravit episcopum, ob inimicitias sine parochi culpa ortas, sex menses concedere posse. At, per alteram decisionem 20 aprilis 1652, injungit episcopo ut, si inimicitia componi non possint, mediante resignatione, vel aliis mediis jure permissis, provideat ut titularis resideat.

7° Ad qualemcumque absentiam, etiam ad eam quam canonistæ vocant brevem, v. g., unius hebdomadis, requiritur causa legitima. Legitima autem non censetur causa docendi grammaticam in civitate, ex decisione S. Cong. Concil. an. 1573; nec intemperies aeris, ex altera decisione 16 martii 1641, nisi saltem episcopus hoc specialiter, ad majus bonum, concedendum duxerit; nec periculum extraordinarium, v. g., pestis grassantis, hostium incursionis, etc., ut definiit eadem Cong. 10 octobris 1676 et docet *Bened. XIV*, de Synodo diocæs., l. 13, cap. 19, n. 2 et seq.; neque fugienda persecutio sibi et populo communis, quia *bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis*, Joan. x, 11. Attamen in casu persecutionis aliquando licitum imo et necessarium est ad tempus fugere, prout major ecclesiæ utilitas postulat. *Bened. XIV*, de Synodo diocæs., l. 13, cap. 19, n. 2.

8° Ex lege Trid. necessaria est licentia episcopi aut vicarii generalis non solum ad absentiam bimestrem, sed etiam, ut communiter docetur, ad absentiam brevem. *Bened. XIV*, Inst. 17, n. 23, statuerat ut licentia saltem vicarii foranei obtineretur, quoties absentia ad triduum extendenda esset. S. Cong. Concil., citata apud *Garciam*, declaravit servandam esse constitutionem episcopi prohibentem ne parochus, etiam relicto vicario idoneo, ultra biduum abesse possit sine Ordinarii licentia. Citra hujusmodi constitutionem, *Reiffenstuel* et alii docent parochum per sex aut septem dies, sine licentia episcopi, abesse posse, ob legitimam causam, substituto vicario. Variæ Congregationum romanarum decisiones negant hunc terminum præteriri posse, et hæc praxis apud nos recepta videtur. In primis ergo sciendum est quid episcopus in sua diocesi statuerit, vel quid ferat

consuetudo nota et probata. Gravi tamen occurrente causa, quæ dilationem non patiat, parochus, relicto idoneo vicario, discedere poterit absque licentia episcopi, quia necessitas non habet legem; sed quamprimum certiorare debet episcopum de tali discessu et de causa urgente, ut licentiam obtineat, nisi brevi tempore sit reversurus.

Supponimus parochum nunquam, sine licentia, abesse posse die dominica vel festiva, adeo ut officium parochiale interrumpatur¹.

Hæc licentia, causa cognita, danda est scriptis: sic *Ferraris* cum multis aliis, v° *Paroc.*, art. 2, n. 21, et expresse Cong. Concil. 4 octobris 1604. Nihilominus invaluit usus ut quandoque concedatur viva voce, et hæc concessio sufficit, modo de voluntate episcopi constet. *Ferraris*, *Reiffenstuel* aliique frequenter notant non sufficere ut licentia fuerit petita, nisi sit obtenta, atque episcopo eam negante, ad superiorem esse recurrendum, vel residentiam tenendam.

9° « Quandocumque eos (parochos), causa prius per » episcopum cognita et probata, abesse contigerit, vicarium idoneum ab ipso Ordinario approbandum, cum » debita mercedis assignatione, relinquunt, » ait Concil. Trid., sess. 23, cap. 1 de Reform. Hoc extendi posse videtur ad parochum vel ad alium sacerdotem omnino vicinum, qui facillime accersiri possit: expedit tamen ut de substitutione moneantur, tum ipse sacerdos, tum parochiani.

Bened. XIV, Inst. 17, n. 23, dicit: « Absentiam vel » unius diei interdiximus, nisi parochus sacerdotem ad » confessiones audiendas approbatum suo loco substituerit, qui, si occasio ferat, administret sacramenta. » Plures tamen canonistæ, quibus consuetudo apud nos

¹ La loi organique, art. 29, prescrit aussi la résidence, et l'ordonnance du 13 mars 1832, art. 4, porte qu'une absence de huit jours peut être autorisée par l'évêque; pour une absence plus longue, le préfet doit être informé; si elle devait se prolonger au delà d'un mois, il faudrait l'autorisation du ministre, ou le traitement correspondant serait retranché.

recepta concordat, dicunt non urgere obligationem substituendi vicarium in absentia unius diei vel etiam duorum dierum, quando nullum apparet probabile periculum. Multi tamen dicunt vix concedi posse biduum plenum et a gravi culpa difficile excusant eum qui sic per triduum abest, etiamsi nullus existat infirmus, nisi causa subsit extraordinaria; *Reiffenstuel*, de Clericis non resid., n. 83; *Collet*, *Devoirs des pasteurs*. Hoc præcipue applicandum est quando vicinus sacerdos longe distat, aut aliquod timendum est periculum. Si quis exstat infirmus periclitans, nulla de causa abesse potest parochus, nisi tali substituto sacerdote idoneo. Hinc judicandum est an parochus et vicarius ejusdem magnæ parochiæ simul abesse possent etiam per unum diem, nisi legitima adsit causa.

10° Ex his omnibus patet quam graviter errent qui arbitrantur se, absque licentia episcopi, per plures hebdomadas posse tuta conscientia abesse. Juxta omnes, quicumque sine causa sufficiente et licentia episcopi absunt, graviter peccant, nisi brevitatis temporis eos a tanto excuset: quanto magis peccant qui, absque licentia requisita, et extra causam urgentem, suas parochias sic deserunt!

11° Præter peccatum coram Deo admissum, parochus legem residentiæ transgrediens incurrit pœnas canonicas: 1° non facit fructus suos; eos igitur qui absentia suæ irregulari correspondent, fabricæ ecclesiæ suæ vel pauperibus erogare debet. *Ferraris*, v° *Paroch.*, art. 2, n. 31. Casuales retributiones, etiam jus curiale vel solventibus restituere debet, vel, ex judicio episcopi, Missas celebrare aliasve preces pro defunctis fundere. 2° Beneficio suo privari potest, post canonicas monitiones, quod de solis titularibus intelligendum est, et, in Gallia, necessarium esset Imperatoris edictum: non residentes enim, si, moniti, remaneant contumaces, liberum est Ordinariis eos per omnia juris media, usque ad tituli privationem, compellere, ex Concil. Trid., sess. 23, cap. 1 de Reform.

De obligatione orandi.

1° Probavimus, in Tract. de Eucharistia, secunda parte, parochum Missæ sacrificium pro parochianis suis offerre teneri, saltem omnibus diebus dominicis et festis de præcepto, nec non festis reductis per indultum anni 1802.

2° Tenetur insuper pro ovibus sibi commissis, juxta proprias uniuscujusque necessitates, frequenter orare, ut supernæ benedictionis infusionem in conatus suos descendere faciat, sæpe memor sequentium Apostoli verborum: *Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus*, I Cor. II, 7.

3° Præterea invigilare debet ut omnes discant orare, convenienter orent atque suos doceant orare. Expediit ut matutinas vel saltem serotinas orationes publice agat diebus dominicis et festis, tempore Adventus et Quadragesimæ, aut frequentius si possit, tum quia ubi plures sunt congregati in nomine Christi, Christus est in medio eorum, tum quia hujusmodi oratio est Deo gratior et efficacior, tum ut parochiani paulatim discant quomodo orandum sit, ut consuetudinem orandi in communi acquirant, etc.

De obligatione prædicandi.

1° Jure naturali et divino tenentur parochi prædicare et docere, quantum necessitas fidelium exigit: « Cum, » inquit Concil. Trid., sess. 23, cap. 1 de Reform., « præcepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere... verbique divini prædicatione... pascere, » satagere ergo debent, quantum possunt, ut omnes sibi commissi, sive adulti, sive pueri, statim atque usum rationis obtinuerint, doceantur ea quæ necessaria sunt necessitate, tum mediæ, tum præcepti, sive generalis, sive unicuique specialis. Eisdem debent hortari ut sanam conservent doctrinam, vitia devitent, virtutes christianas prosequantur et ad Deum finem suum ultimum perveniant.

2° Hanc obligationem jus ecclesiasticum vehementer